

blumizdavastvo.rs

KATERINA BABKINA (1985), ukrajinska spisateljica, pesnikinja i novinarka. Završila je žurnalistiku na Univerzitetu „Taras Ševčenko” u Kijevu. Radi za mnoge domaće i strane medije kao što su *Esquire*, *Focus*, *Business*, *Le Monde*, *Art Ukraine*, *Harper’s Bazaar*. Autorka je zbirke pesama *Вогні святого Ельма* (2002), *Гірчиця* (2011), *Знеболювальне і снодійне* (2014), *Заговорено на любов* (2017), zbirki priča *Srećni goli ljudi* (2016), *Лілу після тебе* (2008), knjiga za decu *Гарбузовий рік* (2014), *Шапочка і кит* (2015), *Сила дівчат* (2019) i romana *Соня* (2014, u širem izboru nagrade BBC-ja za najbolju knjigu godine), *Мам, пам’ятаєш?* (2023) i *Мoj deda je plesao bolje od svih* (2019) za koju je 2021. godine dobila značajnu evropsku Nagradu angelus. Bila je finalistica nagrade „Konrad” 2019. u izboru Poljskog instituta u Kijevu. Neka njena dela prevedena su na engleski, nemački, poljski, hebrejski, francuski, češki, rumunski, srpski i ruski jezik.

b

Katerina Babkina
SREĆNI GOLI
LJUDI

edicija

KIRKA (knjiga br. 29)

prevela sa ukrajinskog
Milena Ivanović

uredništvo, lektura

Tamara Krstić

Tijana Petković

Aleksandar Šurbatović

naslov originala

ЩАСЛИВИ ГОЛІ ЛЮДИ

copyright©Kateryna Babkina,
2016.

*Recikliraj, zasadi, koristi zelenu
energiju, putuj ekološki održivo.
Brini se o prirodi onako kako se
ona oduvek brinula o nama.*

mesto predgovora

...

... ne zaboravi da pomeneš i one koji ti ni po
čem nisu mili,
koji te nisu voleli ili čuvali, pomogli nisu na
obalu stupiti,
i moli za one što za njih plahovito kažeš da su
neprijatelji bili,
i naravno za one što su zli, slabi, što nisu kakvi
želiš, nisu kao ti.

I nikako ne zaboravi da pomeneš onog na
polju, u moru, u vrtu, u teatru,

KATERINA BABKINA

što pao je, poskočio, čučnuo, leži, što prvi put
u vrtić ide,
što gori u paklu, što kupio je odelo, prozor
razbio, napravio tortu,
što reče da učiniće, ali nije uspeo, što nije
znao kuda ili video gde.
Bolje ih po imenu zovi, dok ih sve redom
nabrajaš, ne zastani –
onu što je i dalje sama, i onog što nam
popravlja štetu na krovu,
onog što se svaki dan pogrešno parkira, onog
što spava na desnoj strani,
što zimi struže led sa stepenica, što prezreo je
strah, što pao je u rovu.
Nad tobom gori noći luča, tiho je u sobi, tiho
kad stupiš napolje.
Sad si prozračan, lak, ničiji, od bube manji,
od rose tanji –
poteci, potoče; izrasti, drvo; doleti do onog
ko je gore,
ne zaboravi, ne omani, ispričaj o svima,
i za sve isto moli.

Nos i patike

Kad je otac već potpuno zanemoćao, a ja sam ga posećivala u bolnici (tako se to tada zvalo, a u stvari je bilo samo mesto gde polako umiru ljudi koji nisu previše potrebni ovom svetu), uvek mi je govorio: ne pravi od sebe ono što nisi, nosi patike. Tako je sricao, a možda je samo morao da udahne posle svake reči, ali zvučalo je kao da iza svake od njih stoji uzvičnik: nos! i! patike!

I ja sam ih zamišljala odvojeno – nos i patike. Što se nosa tiče, najlepše noseve sam

videla u crkvi u nedelju po Božiću, kada smo jedan prijatelj, nemački di-džej, i ja uzeli LSD i otišli na noćnu službu da se zgrejemo: bilo je mnogo ljudi i lepo su pevali. Ljudi s kolicima, s malom decom, zabrađene žene u otkopčanim perjanim jaknama, stariji muškarci, koji su u pola glasa pretresali svoje probleme. Od ljudi se dizala gusta para, čuo se šapat, širio se zadah, oči su im blistale, a od kapa koje su nosili zbog hladnoće, a koje su tad skinuli i držali u rukama, na mnogim glavama kostrešila se naelektrisana kosa. A iz svega toga virili su nosevi – veliki, krivi, baburasti, kao paprike, ili sjajni, glatki, kao zelene kruške, nosevi su se mrdali i rasli, nosevi su polako probijali put kroz mrak i gužvu, vukući za sobom natuštena lica i teška tela. Očarana, posmatrala sam te noseve tada, gledala ih bez kraja, pred mojim očima rastao je čitav jedan neverovatni svet noseva, a onda je Andre, moj drug, pao u nesvest i svi ti nosevi su povikali i krenuli ka nama, krenuli na mene.

S patikama je bilo lakše. Otkad znam za sebe, patike su pokorno stajale u hodniku: nepomično, ćutke, na sigurnom. Imale su

zasebnu policu, čitavu policu za dva para patika: crne sam dobila od rođaka, a bele su bile samo moje, otac i ja smo ih kupili na pijaci za moj dvanaesti rođendan da ne bih morala na fizičkom da se stidim starih muških patika. Ali ispalo je tako da posle toga nikada više nisam otišla na fizičko. U školskim svlačionicama deca su se tukla i krala stvari, ponekad bi ih jednostavno otimala, čak i odeću, a nastavnici su zatvarali oči na to; dečaci iz viših razreda su bez stida i srama ulazili u ženske svlačionice i tražili one koje imaju menstruaciju, a onda bi zgrabili bespomoćnu devojčicu samo u gaćicama, iz kojih su virila izgužvana krilca, ponekad ne baš čista, i iznosili je u hodnik. Kad sam imala dvanaest godina, razbolela sam se, pa nisam saznala šta se dešavalo u svlačionicama sa onima koje imaju četrnaest i više. Razbolela sam se, u stvari, čim smo kupili patike. Kada sam posle preležanog gripa dobila upalu zglobova, bio je kraj oktobra i zauvek sam počela da sa beskrajnim bolom, kao da me nešto lomi, i temperaturom od skoro četrdeset asociram na žutu, žutu i braon, mrtvačke, zle boje poškropljene sjajem škrte, ali svakodnevene

kiše. Iz bolnice sam izašla i vratila se kući, shodno tome i u školu, tek u aprilu i od tada sam vukla levu nogu. Ni levu ruku nisam mogla lepo da podignem, što se, doduše, nije ni primećivalo – jeste li često imali priliku da vidite da neko tek tako do kraja podiže levu ruku? E pa, nisam ni ja. Bila sam zauvek pošteđena bavljenja sportom. I svaki put od tada, kad bi se desilo nešto slično u svlačionici, stalno sam mislila: koliku sam sreću imala, koliku sam samo sreću imala.

Patike sam – i crne i bele – bacila zajedno sa očevim stvarima i, da budem iskrena, većinom nameštaja, kada sam napokon ostala sasvim sama, bacila sam ih čak s nekim olakšanjem – kao da sam sa sovjetskim nameštajem, bezvrednim stvarima i lošom obućom mogla da se otarasim i svega što sam okružena njima doživela. Ali nisam.

Odeljenje dispanzera u kome se pred sam kraj obreo otac nalazilo se u središtu parka. Ovde su nekada bila lovišta poljskih plemića: patke, hrtovi, brzi meci i hitri konji s izveštačenim jahačima vijali su se među hrastovima i grabovima, ali od njih su ostali samo hrastovi i grabovi između kojih je asfaltirano nekoliko stazica, i neko vreme

to se zvalo zabavnim parkom, ali je od zabave tamo bio samo dispanzer za plućne bolesti i nekoliko neočekivanih ljuljaški u šiblju. Tamo su se – a zvalo se to mesto „na ljuljkama” – okupljali propali primerci lokalne omladine: noću su obilazili đubrište dispanzera u potrazi za špricevima, odmah tu bi ih iskoristili i, naravno, opet se vraćali u dispanzer, ali sada kao relativno stalni (ovako ili onako, niko se tamo nije dugo zadržavao) stanari. To je bilo njihovo kruženje u prirodi. Iskorišćene špriceve, koje je prema broju tuberana (tako su ih iz milošte zvale sestre) za dispanzer izdvajala tada još sasvim mlada država, skupljali su drugi i ubrzo bi se i oni našli među tuberanima, napokon zasluživši pravo da prvi upotrebe te špriceve.

Nikada me nisu dirali, nisu mi ni dobacivali. Kada bih stigla do parka, već sam počinjala vidno da šepam: bio je kraj dana, padao je dugački martovski sumrak i vlažno visio sa grana starog drveća. Nosila sam jaknu s pojasom i čizme na štikle, pa sam zbog tih potpetica hramala još više. Niko me nije ni primećivao dok sam dugo, dugo, beskrajno dugo hodala pravim

drvoredom pored tih „ljuljki” do najdaljeg krila dispanzera.

Pre podne sam išla u muzičku školu, mada to, ruku na srce, nije imalo nikakvog smisla, ako izuzmemo mizernu ali korisnu stipendiju: sa svojom rukom nisam mogla pristojno da sviram nijedan instrument, a školu je i bez mene svake godine završavalo toliko profesorki muzike, solfeđa i horskog pevanja da, čak i kada bi svi u gradu iznenada odlučili da se posvete učenju sviranja, harmonije i horskog pevanja, učenici bi opet bili u manjini. Ali nakon osnovnog ciklusa obrazovanja otac je jako želeo da bar nešto upišem, a oni koji od četrnaeste nisu nastavljali opšte obrazovanje, osim muzičke škole, mogli su još da biraju između škole pri cementari i one pri drvnoprerađivačkom kombinatu.

Drvnoprerađivački kombinat ipak nisam uspela da izbegnem. Posle časova sam radila u njihovoj prodavnici. Imala sam sreće da sam zbog škole bila u smeni od dvanaest sati: ljudi kojima je neko umro obično bi ujutru trčali u matičnu službu i socijalno, dogovarali se sa sveštenikom, kupovali mesto na groblju, završavali druge

formalnosti – i tek bi posle toga dolazili kod nas, odnosno dolazili kod mene – to je važno jer smo zarađivali na procenat. A jedino za šta se usled kolapsa trgovine koristilo drvo koje je prerađivao kombinat – bili su mrtvački sanduci.

Na poslu nisam smela da sedim. Uostalom, moglo se sedeti samo na sanducima, crnim i žutim, lakovanim, tapaciranim iznutra ili sasvim jednostavnim, sličnim velikim kutijama za alat kakve je još u sovjetsko doba baba držala u vikendici. Onda je sovjetsko doba otišlo u prošlost, s njim je nekako neprimetno nekom snažljivijem otišla i babina vikendica, a onda je otišla i baba, a jedna takva kutija još je dugo stajala u našoj kući, doduše, prekrivena nekim tepihom. Kao dete sam mislila da u tom sanduku leži baba, jer gde bi drugde mogla da bude: na sahrani nisam bila, jeftini nelakirani mrtvački sanduk nisam videla, ali sam očito nešto slutila. Mišići moje leve potkolenice pred kraj dana drhtali bi od napora, ali nisam sedala. I nisam šepala.

A onda sam u šest zatvarala radnju, sakrivala ključ za grbavog Kolju, svog

prepodnevnog kolegu, i odlazila kući. Tamo sam podgrevala hranu za oca i nosila je preko parka u bolnicu. Tek u parku, deleći svoju tajnu sa drvećem i budućim tuberanima na ljuljaškama, napokon sam levom nogom pravila manje korake, nisam se pela na prste, a zemlju sam dodirivala tako da mi ne bude bolno i neudobno (i najmanje primetno). Tuberani nisu bili zainteresovani za mene, možda baš zbog te noge, a hrastovi i grabovi nisu nikome ništa pričali. Samo je otac, koji više nije mogao da izlazi, ali je još uvek mogao da stoji pored prozora i zavidljivo posmatra one koji su još izlazili i pušili u budžaku pored zamišljene ograde, video kako šepam preko parka, i čim bih iz novina odvila tegle s toplim krompirom na masti i nekim jadnim kobasicama, ponekad čak i sa mesom, terao je svoje:

– Ne pravi od sebe ono što nisi – govorio mi je, i negde u grudima mu se, stenjući, pridizala i gnezdila strašna, sigurna u sebe zver. – Nosi patike, čuješ li me, patike! Nosi! Misliš li da će te neko voleti zbog tih čizama sa plastičnim štiklama? Zavoleće te zbog nečeg drugog, ne zbog toga.

Nastavila sam da mu donosim toplu hranu svakog dana, i lekove, i knjige, sve dok više nije mogao ni da čita, ni da jede, a ni lekovi nisu više imali smisla, a u aprilu sam čizme zamenila cipelama od kvalitetnog skaja, imitacije zmijske kože, ulaštenim i, ako ćemo pošteno, ružnim cipelama, takođe na štiklu, i otac ih je posmatrao i stalno ponavljao, do poslednjeg, već šapatom: nos. i. patike.

I zaista, bila sam voljena ne zbog jeftinih štikli, čak ni zbog čelične snage koju sam zbog njih razvila, već naprotiv, uprkos njoj, toj snazi. Otac, razume se, nije za to saznao, ali je, naravno, bio u pravu.

O PREVODITELJKI

MILENA IVANOVIĆ, vanredni je profesor na Filološkom fakultetu u Beogradu gde predaje na Katedri za slavistiku, Studijski program za ukrajinski jezik, književnost i kulturu. Prevela je mnoge stručne i književne tekstove i knjige, od kojih treba izdvojiti *Moj deda je plesao bolje od svih* – Katerine Babkine, *Perverzija* – Jurija Andruhoviča, *Pelagija i crni petao* i *Ljubavnik smrti* – oba od Borisa Akunjina (sa ruskog), kao i knjigu odabranih eseja Jurija Andruhoviča, *Moja poslednja teritorija*.

edicija kirka

[blumizdovastvo.rs /kirka](http://blumizdovastvo.rs/kirka)

Izdavač: Blum izdavaštvo, Beograd
Redakcija: Poručnika Spasića i Mašere 88, Beograd
Mejl: redakcija@blumizdavastvo.rs
Grafički dizajn: ÜberCool
Štampa: Caligraph, Beograd, 2024.
Tiraž: 1000
ISBN: 978-86-6070-056-0

Funded by the European Union. Views and opinions expressed are however those of the author(s) only and do not necessarily reflect those of the European Union or EACEA. Neither the European Union nor EACEA can be held responsible for them.